

TÖRTÉNELEM MESTERKÉPZÉSI SZAK

A szakot gondozó intézet:

Történelmi Intézet

A DIPLOMAMUNKÁVAL ÉS A SZAKZÁRÓVIZSGÁVAL KAPCSOLATOS KÖVETELMÉNYEK

Diplomamunka

Formai követelmények:

- A diplomamunka minimális terjedelme 200.000 karakter (szóközökkel, lábjegyzetekkel együtt, de a címlap, a tartalomjegyzék, az irodalomjegyzék és a mellékletek nélkül számolva), Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret.
- A diplomamunkát két példányban kell benyújtani, melyek közül az egyiket köttetni kell. A dolgozathoz mellékelni kell a hallgató írásbeli nyilatkozatát, hogy a munka a saját szellemi terméke.

Tartalmi követelmények:

- A diplomamunkának meg kell felelnie a tudományos munka formai és szakmai követelményeinek, bizonyítani kell, hogy a hallgató tanulmányai során elsajátította a szak által előírt követelményeket, képes a szerzett tudását szintetizálni és a magyar nyelv szabályainak megfelelően gondolatait megfogalmazni. A történelem szakon írt diplomamunka saját, önálló kutatás eredményeként megszületendő tudományos dolgozat.
- Diplomamunka témát a hallgató azon a szakirányon választ, amelynek hallgatója.
- Minden hallgató köteles témavezető tanárt választani és minimum három alkalommal vele konzultálni; ennek elmulasztása esetén a témavezető javasolhatja a diplomamunka elutasítását.

Értékelés:

A diplomamunkát két bíráló bírálja el, akik nem lehetnek a dolgozat témavezetői, konzulensei. A két bírálati eredmény alapján a diplomamunka jegyét a záróvizsga során a záróvizsga-bizottság állapítja meg. Amennyiben az egyik bírálat értékelése elégtelen, a diplomamunka nem tekinthető elfogadottnak.

MA szakzárás követelményei

A szakzáróvizsgára bocsátás feltétele az elfogadott diplomamunka, az előírt tanegységek elvégzése és a kötelező kreditmennyiség megszerzése.

A szakzáróvizsga menete:

A szakzáróvizsga két részből áll:

- a) a diplomamunka megvédése
- b) a hallgató által látogatott szakirány által megadott tételjegyzékből vizsgázás.

A szakzáróvizsga értékelése:

A záróvizsga eredményét a védés és a vizsgázás során nyújtott hallgatói teljesítmény alapján a

szakzáróvizsga-bizottság állapítja meg.

További információk a szakzáráshoz: tételsorok, szakirodalom a felkészüléshez (szakirányonként):

A) Ókor szakirány:

1. A görög feliratok forrásértéke. Egy minimum 10 soros szabadon választott görög felirat vagy egy feliratcsoport értelmezése.
2. A latin feliratok forrásértéke. Egy minimum 10 soros szabadon választott latin felirat vagy egy feliratcsoport értelmezése.
3. A vallástörténet forrásai. Egy szabadon választott görög forráscsoport bemutatása és értelmezése az idegen nyelvű szakirodalom alapján.
4. A vallástörténet forrásai. Egy szabadon választott latin nyelvű forráscsoport bemutatása és értelmezése az idegen nyelvű szakirodalom alapján.
5. A művészet, mint történeti forrás. Egy szabadon választott görög emlék vagy emlékcsoport értelmezése a legújabb szakirodalom alapján.
6. A művészet, mint történeti forrás. Egy szabadon választott római emlék vagy emlékcsoport értelmezése a legújabb szakirodalom alapján.
7. A tárgyi kultúra, mint történeti forrás. Egy szabadon választott emlék vagy emlékcsoport értelmezése a legújabb szakirodalom alapján.
8. A papirusz, mint történeti forrása. Egy szabadon választott görög papirusz bemutatása és értelmezése az idegen nyelvű szakirodalom alapján.
9. A görög hadtörténet egy szabadon választott problémájának értelmezése a legújabb nemzetközi szakirodalom alapján.
10. A római hadtörténet egy szabadon választott problémájának értelmezése a legújabb nemzetközi szakirodalom alapján.
11. A görög történetírás története. Egy szabadon választott görög történetíró művének alapos ismerete, és bemutatása az újabb idegen nyelvű szakirodalom alapján.
12. A római történetírás története. Egy szabadon választott római történetíró művének alapos ismerete, és bemutatása az újabb idegen nyelvű szakirodalom alapján.

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

Assmann, J.: *A kulturális emlékezet*. Budapest, 1999.

Cagnat, R.: *Cours d'épigraphie latine*. ⁴Paris 1914.

Cambridge Ancient History X. The Augustan Empire 43 B. C. – A. D. 69. Cambridge University Press 1996

Castiglione László: *Hellénisztikus művészet*. Budapest, 1980.

Castiglione László: *Római művészet*. Budapest, 1971.

Habinek, Th., Schiesaro, A (ed.): *The Roman Culture Revolution*. Cambridge, 1997.

Havas László (szerk.): *Bevezetés az ókortudományba I*. Debrecen, 1998.

Hegyi Dolores: *Polis és vallás*. Budapest, 2003.

Köves-Zulauf T.: *Bevezetés a római vallás és monda történetébe*. Budapest. 1995.

Maxfield, V. A.: *The Military Decorations of the Roman Army*. London 1981.

Mócsy A.: *Pannonia a korai császárkorban*. Budapest 1974

Németh György – Ritoók Zsigmond – Sarkady János – Szilágyi János György: *Görög művelődéstörténet*. Budapest, 2006.

Németh György: *Görög történelem szöveggyűjtemény*. Budapest, 2003

Németh György: *Polisok világa*. Budapest, 1999.
Nilsson, M. P.: *Geschichte der griechischen Religion. I-II*. München 1967.
Petrikovits, H. V.: *Die Innenbauten römischer Legionslager*. Opladen 1975
Tóth I. – Szabó Á.: *Bevezetés a római feliratok világába*. Pécs 1999
Walbank, F.W.: *A Historical Commentary on Polybius, I-III*. Oxford, 1979.
Weber, M.: *Gazdaság és társadalom. 2/1*. Budapest, 1992.

B) Középkor szakirány:

a/ Középkori egyetemes történelem

1. A Karoling Birodalom: politika, kormányzat, jog
2. A Német-római Császárság első évszázada és a gregoriánus reform
3. Államszervezés és a rendiség kezdetei Nyugat-Európában (12-13. század)
4. Az avignoni pápaság – a nagy nyugati egyházszakadás – zsinati mozgalom
5. A középkori európai gazdaság: expanzió és kereskedelem
6. Társadalmi átalakulások a későközépkorban
7. Urbanizáció: városi intézmények, városi társadalom
8. Vallásosság, szerzetesség, szentkultusz a középkori Nyugaton

b/ Középkori magyar történelem

9. Középkori magyar történelemmel foglalkozó történetírás fejlődése
10. Középkori történetírás Magyarországon
11. Az okleveles bizonyítás fejlődése az Árpád-korban
12. Királyi központi igazgatás és bíraskodás fejlődése a 14-15. században
13. Magyarországi egyházi társadalom a középkorban
14. Erdélyi társadalomfejlődés sajátosságai
15. Társadalom az Árpád-kori Magyarországon
16. Késő középkori magyar gazdaság- és társadalomtörténet (módszertani megközelítés)

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

a/ Középkori egyetemes történelem

Bloch, Marc: *A feudális társadalom*, (Budapest: Osiris, 2002).
Brown, Peter: *Az európai kereszténység kialakulása, „Európa születése”* (Budapest: Atlantisz, 1999).
Canning, Joseph: *A középkori politikai gondolkodás története, 300-1450*, (Budapest: Osiris, 2002).
Huizinga, Johan: *A középkor alkonya*, (Budapest: Európa, 1979).
Klaniczay Gábor (szerk.): *Európa ezer éve: a középkor, I-II. kötet*, (Budapest: Osiris, 2004).
Le Goff, Jacques: *Az értelmiség a középkorban*, (Budapest: Osiris, 2000).
Pirenne, Henri: *A középkori gazdaság és társadalom története*, (Budapest: Gondolat, 1983).
Pounds, Norman J. G.: *Európa történeti földrajza*. (Budapest: Osiris, 1997). 87-237.
Southern, Richard William: *A nyugati társadalom és az egyház a középkorban* (Budapest: Gondolat, 1987).
Spufford, Peter: *Hatalom és haszon: kereskedők a középkori Európában*, (Budapest: Scolar, 2007).

b/ Középkori magyar történelem

Bertényi Iván, *Magyar címertan*, (Budapest: Osiris, 2003).
Eckhart Ferenc, *Magyar alkotmány- és jogtörténet*, (Budapest: Politzer, 1946.) [Új kiadás: Mezey Barna (szerk.), Budapest: Osiris, 2000]. /középkori vonatkozású részek/

Gerics József: *Egyház, állam és gondolkodás Magyarországon a középkorban*, (Budapest: Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség, 1995). /4 tanulmány ismerete/
 Mályusz Elemér: *Az egyházi társadalom a középkori Magyarországon*, (Budapest: Akadémia, 1971). [Új kiadás: Budapest: Műszaki, 2007].
 Kristó Gyula: *Magyar historiográfia I. Történetírás a középkori Magyarországon*, (Budapest: Osiris, 2002).
 Kristó Gyula: *Nem magyar népek a középkori Magyarországon*, (Budapest: Lucidus, 2003), 81-247.
 Kubinyi András: *A Mátyás-kori államszervezet* In: *Hunyadi Mátyás. Emlékkönyv Mátyás király halálának 500. évfordulójára*, szerk. V. Molnár László, Rázsó Gyula (Budapest: Zrínyi, 1990), 53-147.
 Solymosi László: *Írásbeliség és társadalom az Árpád-korban. Diplomatikai és pecsétani tanulmányok*, (Budapest: Argumentum, 2006). /4 tanulmány ismerete/
 Szentpétery Imre: *Magyar oklevéltan* (Budapest: Magyar Történelmi Társulat, 1930). [Új kiadás: Budapest, Hatágú Síp Alapítvány, 1995].
 Zsoldos Attila: *Az Árpádok és alattvalóik. Magyarország története 1301-ig*. (Debrecen: Csokonai, 1997).

C) Koraújkor-történet szakirány:

1. A felfedezések és az Európán kívüli világ felosztása a 16–18. században
2. Demográfia és anyagi kultúra a kora újkori Európában
3. A kora újkori társadalom átalakulása, vizsgálatának módszerei, forrásai
4. A reformáció és a katolikus reform. Konfesszionalizáció és vallásosság
5. Diplomácia a kora újkorban (állandó követségek, a nemzetközi jog kezdetei, követek tevékenysége)
6. Az abszolutizmus és a rendiség küzdelmei. Egy konkrét állam vagy birodalom példáján
7. A felvilágosult abszolutizmus rendszere. Egy konkrét kísérlet alapján
8. A kora újkori hatalomgyakorlás átalakuló keretei. Propaganda, udvar
9. A kora újkori politikai gondolkodás fordulópontjai. Legalább 3 mű(részlet) alapján
10. A felvilágosodás kora. Legalább három mű (műrészlet) bemutatása alapján
11. A tudományos gondolkodás forradalma. A tudás átadás-átvételének hagyományos és modern terei (egyetemek, akadémiák, szalonok, klubok, olvasókörök)
12. Magyarország a Habsburg Birodalomban. Közjogi viszony, konfliktusok és kompromisszumok
13. Rendiség és rendi országgyűlések Magyarországon
14. A Magyar Királyság és az Erdélyi Fejedelemség a 16. században. Közjogi helyzet, politikai mozgástér változása, társadalmi mobilitás, felekezeti viszonyok, műveltség korszerűsödése, udvari kultúra
15. A Magyar Királyság és az Erdélyi Fejedelemség a 17. században
16. Magyarország a 18. században. Társadalmi, politikai, kulturális mobilitás, felekezeti viszonyok, a műveltség átalakulása, régi-új politikai központok

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

Alapvető kora újkor történeti magyar és (választott) idegen nyelvű kézikönyvek, forráskiadványok. Egy szabadon választott mű minden tételhez. Az olvasmánylistát a záróvizsgán be kell mutatni.

D) Modernkori magyar történelem szakirány:

19. század

1. Magyarország a Habsburg-monarchiában, a Habsburg-monarchia Európában (államberendezkedés, kormányzati rendszer, külpolitika), 1790-1849
2. A rendi társadalom a XVIII. század végétől 1848-ig: népesség, településrendszer, etnikai és vallási viszonyok, rendi tagoltság, társadalmi csoportok és konfliktusai
3. Politika és politikai eszmék, intézmények politikai folyamatok, 1790-1848
4. Magyarország az Osztrák Császárságban, az Osztrák-Magyar Monarchiában, a Monarchia Európában (államberendezkedés, kormányzati rendszer, külpolitika), 1849-1918
5. A polgári társadalom az 1850-es évektől a Monarchia felbomlásáig: népesség, településrendszer, belső és külső vándorlás, etnikai viszonyok, társadalmi csoportok és konfliktusai
6. Politika, politikai eszmék, intézmények, politikai folyamatok, 1848-1918
7. A gazdasági fejlődés (mezőgazdaság, ipar, infrastruktúra) és a gazdaságpolitika a XIX. századi Magyarországon, 1790-1914
8. Művelődés a XIX. századi Magyarországon: kultúra, oktatás, tudomány és intézményeik, szellemi és művészeti irányzatok 1790-1914

20. század

9. A független Magyarország helye Európában és a világpolitikában (a történelmi Magyarország összeomlása, a trianoni békeszerződés, külpolitika, revíziós törekvések, a 2. világháború)
10. A magyarországi társadalom és a határon túli magyar kisebbségek (demográfia, társadalmi rétegződés, életmód, műveltség, közéleti aktivitás)
11. A politikai szféra intézményei és szereplői 1918-1945 (törvényhozás, kormányzat, sajtó, társadalmi mozgalmak, politikai eszmék, személyiségek)
12. Magyarország gazdasága a két világháború között (gazdasági térszerkezet, nemzetgazdasági ágak, infrastruktúra, krízisek és válságkezelés, háborús gazdaságpolitika)
13. Politika, politikai eszmék, intézmények, politikai folyamatok 1945-1989 (a koalíció évei, a pártállami rendszer kiépülése a Rákosi-korszakban, az 1956-os forradalom, bel- és külpolitika a Kádár-korszakban)
14. A gazdasági fejlődés (ipar, mezőgazdaság, infrastruktúra) és a gazdaságpolitika (államosítások, erőltetett nehézipar-fejlesztés, kollektivizálás, az új gazdasági mechanizmus) a 20. század második felében
15. A magyar társadalom főbb szerkezeti változásai a 20. század második felében (demográfia, társadalomszerkezet és mobilitás, életmód, értékrend)
16. Kultúra, oktatásügy és tudomány az államszocializmus időszakában

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

19. század

Magyarország története a 19. században. Szerk. Gergely András. Bp., 2003., 2005.

Magyarország története a 19. században. Szöveggyűjtemény. Szerk. Pajkossy Gábor. Bp., 2003., 2006.

Az alábbi források ismerete kötelező: A magyarországi reformátorok titkos társaságának kátéja (1790. május) 68-75., 1844:2. törvénycikk. A magyar nyelv- és nemzetiségről. 169., Ellenzéki

Nyilatkozat (1847. június 7.) 189-193., 1848: 20. törvénycikk. A vallás dolgában. 249., 1849: II. törvény. A magyar nemzet függetlenségi nyilatkozata (1849. április 19., Debrecen) 323-334., A szegedi országgyűlés törvényei (1849. június 28.) 338-339., A magyar konzervatívok által fogalmazott emlékirat Ferenc Józsefhez (1857. május 9.) 381-384., A felső-magyarországi szlávok nemzeti gyűlésének kívánságai (1861. június 7., Turócszentmárton) 423-430., A Dunai Szövetség terve (1862. május 1., Torino) 434-437., Deák Ferenc Húsvéti cikke (1865. április 16.) 437-441., Kossuth Lajos nyílt levele Deák Ferenchez (1867. május 22., Párizs) 460-465., 1868:44. törvénycikk. A nemzetiségi egyenjogúság tárgyában (1868. december 9.) 525-528.

Hanák Péter: *A kert és a Műhely*. Bp., 1988. 2. bőv. kiad. 1999.

Kövér György: *Iparosodás agrárországban. Magyarország gazdaságtörténete: 1848-1914*. Bp., 1982. (Magyar História)

Szabad György: *Forradalom és kiegyezés választóján (1860-61)*. Bp., 1967.

Szekfü Gyula: *Három nemzedék és ami utána következik*. Bp., 1934.

Takáts József: *Modern magyar politikai eszmetörténet*. Bp., 2007.

Urbán Aladár: *Gróf Batthyány Lajos miniszterelnöksége, fogsága és halála*. Bp., 2007.

Varga János: *Helyét kereső Magyarország. Politikai eszmék és koncepciók az 1840-es évek elején*. Bp., 1982.

20. század

Az alábbi források ismerete kötelező. Ld. *Magyar történeti szöveggyűjtemény 1914-1999*. I-II. kötet. Szerk. Romsics Ignác. Bp., 2000.

A Magyar Nemzeti Tanács programja (I. 63-65.), A Magyarországi Szocialista Párt és a Forradalmi Kormányzótanács kiáltványa a hatalom átvételéről és a proletárdiktatúra céljairól (I. 88-89.), Horthy Miklós fővezér Gellért téri beszéde (I. 118-119.), Apponyi Albert szóbeli válasza a magyar béke delegációnak átadott békefeltételekre (I. 125-133.), Az 1920. évi I. törvény az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről (I. 133-137.), A trianoni békeszerződés – részletek (I. 140-156.), Összefoglaló kormányzati jelentés az ún. Bethlen-Peyer paktumról (I. 166-167.), Magyarország csatlakozása a háromhatalmi egyezményhez (I. 324-325.), Teleki Pál miniszterelnök tájékoztatója a londoni és a washingtoni követnek Magyarország külpolitikájának alapelveiről – részletek (I. 327-328.), A svéd külügyminisztérium feljegyzése a magyarországi zsidók helyzetéről (I. 358-361.), Horthy Miklós kiáltványa a magyar néphez (I. 366-367.) A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front programja (I. 373-376), A párizsi békeszerződés – részletek (I. 476-485.), A Magyar Népköztársaság Alkotmánya (1949. évi. XX. törvény) (II. 13-23.), A Budapesti Műszaki Egyetemen tartott diákgyűlés határozatai (II. 103-104.), A Kádár-kormány programja és felhívása a magyar néphez (II. 143-146.), A Magyar Népköztársaság módosított Alkotmánya (1972. évi. I. törvény) (II. 296-307.), A Nemzeti Kerekasztal-tárgyalásokon részt vett szervezetek megállapodása a békés átmenetről (II. 467-470.)

20. századi magyar történelem 1900-1994. Egyetemi tankönyv. Második bőv. kiad. Szerk. Pölöskei Ferenc, Gergely Jenő, Izsák Lajos, Bp., 1997.

Gergely Jenő – Izsák Lajos: *A huszadik század története*. Szekszárd, 2000.

Romsics Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Bp., 2010.

Feitl István – Izsák Lajos – Székely Gábor: *Fordulat a világban és Magyarországon 1947-1949*. Bp., 2000.

Fülöp Mihály – Sipos Péter: *Magyarország külpolitikája a XX. században*. Bp., 1998.

Gyáni Gábor – Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*. Bp., 1998.

„Hatvanas évek” Magyarországon. Tanulmányok. Szerk. Rainer M. János. Bp., 2004.

Kisebbségi magyar közösségek a 20. században. Szerk. Bárdi Nándor, Fedines Csilla, Szarka László. Bp., 2008.

Magyarország gazdaságtörténete a honfoglalástól a XX. század közepéig. Szerk. Honvári János. Bp., 1997.

E) Nemzetközi kapcsolatok, globalizáció szakirány:

1. Nemzetközi kapcsolatok 1789 – 1918; rendszerek a hatalmi kapcsolatokban
2. Hatalmi viszonyok a két világháború között, 1918 – 1941
3. A hidegháború diplomáciája; a hatalmi viszonyok átrendeződése a 20. század végén. A nemzetközi kapcsolatok iskolái
4. Világrendszer-elmélet(ek), globalizáció-értelmezések
5. A gyarmati rendszer kiépítése, jellegzetességei
6. A gyarmati rendszer felbomlása, a dekolonizáció folyamata
7. Forradalmak, háborúk, békerendszerek a 19-20. században
8. Terrorizmus, biztonságpolitika
9. Az integráció és a dezintegráció kérdései a 19-20. században
10. Nemzetiségi, kisebbségi kérdések, mozgalmak
11. Az alkotmányosság kérdései, demokráciák, diktatúrák, tekintélyuralmi rendszerek

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

Vadász Sándor (szerk.): *19. századi egyetemes történelem 1789-1914*, Korona, Budapest 2005

Németh István (szerk.): *20. századi egyetemes történet I-II.* Európa és Európán kívüli országok, Osiris, Budapest 2005.

Egedy Gergely: *Bevezetés a nemzetközi kapcsolatok elméletébe*, HVGORAC, Budapest, 2007

Balogh András – Rostoványi Zsolt – Búr Gábor – Anderle Ádám: *Nemzet és nacionalizmus Ázsiában, Afrikában, Latin-Amerikában*, Korona Kiadó, Budapest 2003.

Berend T. Iván - Ránki György: *Európa gazdasága a 19. században 1780-1914*, Gondolat, Budapest 1987.

Berend T. Iván: *Európa gazdasága a 20. században*, História, Budapest, 2008.

Bóka Éva: *Az európai egység gondolat fejlődéstörténete*, Napvilág Kiadó, Budapest 2001.

Diószegi István: *A hatalmi politika másfél évszázada 1789 - 1939*, História-MTA, Budapest 1994.

Fischer Ferenc: *A kétpólusú világ, 1945-1989*, Dialóg Campus, Budapest-Pécs 2005.

Gazdag Ferenc: *Európai integráció és külpolitika*, Osiris, Budapest 2005.

Kennedy, Paul: *A nagyhatalmak tüdőklése és bukása: Gazdasági változások és katonai konfliktusok 1500-2000*, Budapest, 1992.

Kiss J. László: *Nemzeti identitás és külpolitika az Euroatlanti térségben*, Teleki László Alapítvány, 2005.

Kissinger, Henry: *Diplomácia*, PANEM-GRAFO, Budapest 1997.

Korten, David C.: *Tőkés gazdaságok világuralma*, Kapu, Budapest, 1996.

Lugosi Győző (szerk.): *Dokumentumok a Közel- és Közép-Kelet történetéhez, 1914-1980*, Tankönyvkiadó, 1989.

N. Rózsa Erzsébet: *Nemzeti identitás és külpolitika a Közel-Keleten és Kelet-Ázsiában*, Teleki László Alapítvány, 2005

Ormos Mária – Majoros István: *Európa a nemzetközi küzdőtéren. Felemelkedés és hanyatlás 1814-1945*, Osiris, Budapest 1998.

Ormos Mária: *Politikai eszmék, politikai gyakorlatok a 20-21. században*, Napvilág, Budapest,

2009.

Romsics Ignác: *Nemzet, nemzetiség és állam Kelet-Közép és Délkelet-Európában a 19. és 20. században*, Napvilág, Budapest 1998.

Székely Gábor: *Béke és háború. A nemzetközi békeszervezetek története*, Napvilág Kiadó, Budapest 1998.

Wallerstein, Immanuel: *Bevezetés a vilárendszer-elméletbe*, L'Harmattan - Eszmélet Alapítvány, Bp. 2010.

F) Magyarország és az európai modernitás – Újkori gazdaság- és társadalomtörténet szakirány:

1. A modernizálódó társadalom (megközelítések, források, feldolgozások)
2. Az emberélet fordulói a társadalomtörténeti források tükrében (az anyakönyvtől a hagyatéki leltárig)
3. A társadalomtörténet újabb irányzatai (történeti antropológia, mikrotörténelem)
4. Agrárfejlődés és modernizáció a jobbágyfelszabadítás korában
5. Technikai modernizáció a nagy- és középbirtokon, illetve a parasztgazdaságban 1945 előtt
6. Városok a 18. századi Európában és Magyarországon
7. Modern városszerkezet és urbanizáció Európában és Magyarországon a 19-20. században
8. Elit-csoportokat a 19-20. századi magyar társadalomban (szakirodalom és források)
9. A modern üzleti élet és vállalkozás történetének intézményei, hazai sajátosságai
10. Az állam szerepe a dualizmuskori gazdasági fejlődésben
11. A modern szociálpolitika kialakulása Európában és Magyarországon a 20. században. Jóléti rendszerek Nyugat-Európában és az államszocialista országokban 1945 után
12. Modern magyar szimbolikus politika
13. Polgárosodás és nacionalizmus
14. Az európai nyilvánosság története a könyvnyomtatástól a 20. századig
15. A társadalmi nem történeti konstrukciója és érvényessége

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

Bácskai Vera: *Városok Magyarországon az iparosodás előtt*. Osiris, Bp. 2002.

Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek*. Osiris, Bp. 2003.

Briggs, Asa - Burke, Peter: *A média társadalomtörténete Gutenbergtől az internetig*. Napvilág, Bp., 2004.

Czoch Gábor et al. (szerk.): *Magyar gazdaságtörténeti szövegyűjtemény. XVIII-XX. század*. Aula kiadó, 2003.

Dideriks, H. A. et al.: *Nyugat-európai gazdaság – és társadalomtörténet. A rurális társadalomtól a gondoskodó államig*. Osiris, Bp. 1995.

Estók János-Fehér György-Gunst Péter-Varga Zsuzsanna: *Agrárvilág Magyarországon 1848-2004*. Argumentum Kiadó. Budapest, 2004.

Faragó Tamás (szerk.): *Bölcsőtől a koporsóig. Szövegyűjtemény a történeti demográfia tanulmányozásához*. Uj Mandátum Kiadó. Bp. 2005.

Gerő András: *Képzelt történelem. Fejezetek a magyar szimbolikus politika XIX-XX. századi történetéből*. ELTE Eötvös Kiadó - PolgArt Kiadó, Bp. 2004.

Gerő András (szerk.): *A Monarchia kora – ma. Habsburg Történeti Monográfiák 1. Ú.M.K. Bp. 2007.*

- Gunst Péter (szerk.): *A magyar agrártársadalom a jobbágyság felszabadításától napjainkig*. Napvilág, Bp. 1998.
- Gyáni Gábor – Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete. A reformkortól a második világháborúig*. Osiris, Budapest, 2. jav. kiad. 2001.
- Gyurgyák János: *Ezzé lett magyar hazátok. A magyar nemzeteszmé és nacionalizmus története*. Osiris, Bp. 2007.
- Kaposi Zoltán: *Magyarország gazdaságtörténete 1700-2000*. Dialog-Campus, Bp.-Pécs. 2002.
- Komlos, John: *Az Osztrák-Magyar Monarchia mint közös piac. Ausztria-Magyarország gazdasági fejlődése a 19. században*. Maecenas, Bp. 1990.
- Kövé György (szerk.): *Zombékok. Középosztályok és iskoláztatás Magyarországon a 19. század elejétől a 20. század közepéig*. Társadalomtörténeti tanulmányok. Századvég, Bp. 2006.
- Láczay Magdolna (szerk.): *Nők és férfiak..., avagy a nemek története. Rendi társadalom – polgári társadalom* 16. Hajnal István Kör Társadalomtörténeti Egyesület – Nyíregyházi Főiskola Gazdaságtudományi Kar, 2003.
- Lengyel György: *Vállalkozók, bankárok, kereskedők. A magyar gazdasági elit a 19. században és a 20. század első felében*. Magvető, Bp. 1989.
- Pounds, Norman J. G.: *Európa történeti földrajza*. Osiris, Bp. 1997.
- Romsics Ignác: *Magyarország története a 20. században*. Osiris, Budapest, 1999.
- Scott, Joan Wallach (szerk.): *Feminizmus és történelem sorozat*. Balassi, Budapest, 2001.
- Sebők Marcell (szerk.): *Történeti antropológia. Módszertani írások és esettanulmányok*. Replika, Budapest, 2000.
- Sebők Marcell (szerk.): *Sokszínű kapitalizmus. Pályaképek a magyar tőkés fejlődés aranykorából*. HVG, KFKI, Bp. 2004.
- Tomka Béla: *Európa társadalomtörténete a 20. században*. Osiris, Budapest, 2009.
- Tóth Zoltán: *Szekszárd társadalmi a századfordulón. Történelmi rétegződés és társadalmi átrétegződés a polgári átalakulásban*. Akadémiai Kiadó, Bp. 1989.
- Valuch Tibor: *Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében*. Osiris, Bp., 2005.

G) Művelődéstörténet szakirány:

1. Főváros, város, falu, tanya (szórvány) településtípusok (forma, funkció, jogállás)
2. Nemesi és polgári életmód (lakáskultúra, öltözködés, mentalitás, társasélet)
3. Magyar művelődés a reformkorban
4. A nemek szerepe, nőtörténet (16-20. sz.)
5. A víz szerepe és jelentősége a modernkori Magyarországon (ivóvíz, ipar, kereskedelem, közlekedés, fürdőügy stb.). A természeti táj átalakulása a 19-20. században
6. Természeti csapások, elhárításuk, civilizációs hatásuk a „a hosszú 19. században”
7. Új haszonnövények és háziállatok megjelenése és elterjedése az újkori Magyarországon
8. Etnikum és vallás viszonya a „a hosszú 19. században” Magyarországon
9. Az egyházak kulturális és társadalmi szerepvállalása polgári korban (1848-1945). Az 1894/95-i egyházügyi törvények és előzményeik
10. Egyesületi élet, „civil” karitatív tevékenység, szociális gondoskodás (1850-1950)
11. A dualizmus oktatáspolitikája és iskolarendszere
12. Az egészségügy változásai a polgári korban (1848-1945). Járványos, ragályos és népbetegségek
13. A legfontosabb szellemi irányzatok az irodalomban és a politikában a kiegyezés korában és a két világháború között Magyarországon

14. Történeti kutatások Magyarországon a tudományos történetírás kezdeteitől a marxista hegemonia kialakításáig
15. A magyar kisebbségek és a diaszpóra kulturális élete a két világháború között és a kommunista diktatúra idején
16. Kulturális kapcsolataink a szomszédos népekkel és országokkal a 19-20. században (beleértve az 1918 előtti nemzetiségeket is)

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

- Balogh Margit – Gergely Jenő: *Egyházak az újkori Magyarországon 1790-1992*. I-II. k. Bp., Historia – MTA TII. 1993-1996. Áttekintő ismeret
- Bevezetés a társadalomtörténetbe*. Szerk.: Bódy Zsombor – Ö. Kovács József. A kötet áttekintése. A történeti antropológiáról, a mentalitástörténetről, a mikrotörténelemről szóló fejezetek.
- Bucsay Mihály: *A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945*. Bp., Gondolat, 153-268.
- Buttlar, Adrian von: *Az angolkert*. Galavics Géza: Magyarországi angolkertek. A klasszicizmus és romantika kertművészete. Bp., Balassi, 1999.
- F. Dózsa Katalin: *Letűnt idők, eltűnt divatok 1867-1945*. Bp., Gondolat, 1989.
- Fábri Anna: *Hétköznapi élet Széchenyi István korában*. Bp., Corvina, 2009.
- Gyáni Gábor – Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*. Bp., Osiris, 1998.
- Gyáni Gábor: *Mindennapi élet Horthy Miklós korában*. Bp., Corvina, 200
- Hermann Egyed: *A katolikus egyház története Magyarországon 1914-ig*. München, Aurora Könyvek, 1973, (reprint is) 369-512.
- Kisebbségi magyar közösségek a XX. században*. Szerk.: Bárdi Nándor, Fedinec Csilla, Szarka László. Bp., MTA KKI, 2008. A kötet áttekintendő, benne nagyszámú viszonylag rövid dolgozat van. Országanként legalább egy kulturális tematikájú olvasandó.
- Kiss Gy. Csaba: *Hol vagy hazám? Kelet-Közép-Európa himnuszai. Egy nemzeti jelkép történetéhez*. Bp., Nap Kiadó, 2011.
- Kósa László: „Ki népei vagytok?”. *Magyar néprajz*. Bp., Planétás, 1997, 2005. 7-19, 55-77, 173-194.
- Kósa László: *Természeti csapások és civilizációs következményeik a 19. században Magyarországon*. Ethnographia CXX (2009). 237-256.
- Magyar művelődéstörténet I-V. k.* Szerk.: Domanovszky Sándor. Bp., Magyar Történelmi Társulat, 1939-1942. Áttekintő ismeret a műről, olvasni: az I. kötetből Domanovszky Sándor előszavát, az V. kötetből tetszés szerint három tanulmányt kell.
- Magyar művelődéstörténet*. Szerk.: Kósa László. 3. bővített és javított kiadás. Bp., Osiris, 2006.
- Kósa László, Szegedy-Maszák Mihály és Valuch Tibor által írt fejezetek
- Polgári lakáskultúra a századfordulón*. Összeáll.: Hanák Péter. Bp., 1992. MTA TTI
- Rácz Lajos: *Magyarország éghajlattörténete az újkorban*. Szeged, JGYF, 2001.
- Várkonyi Ágnes – Kósa László: *Európa híres kertje. Történeti ökológiai tanulmányok Magyarországról*. Bp., Orpheusz, 1992.: bev. tanulmány (Várkonyi-Kósa), továbbá Magyar Eszter, Oroszi Sándor, Kósa László tanulmányai
- Vörös Károly: *A magyar nép kulturális élete. Magyarország története V. kötet 1790-1848*. Bp., Akadémiai, 1980. II. rész.
- Vörös Károly: *A művelődés. Magyarország története VI. kötet 1848-1890*. Bp., Akadémiai, II. rész 1395-1475.

H) Orosz és kelet-európai történelem szakirány:

1. Az „oroszországi történelmi fejlődés sajátosságai”. Oroszország gazdasági-társadalmi viszonyait a 20. század elején és oroszországi, illetve a kelet-európai forradalmak az első világháború végén. A háború és a forradalmak okai és következményei.
2. Kelet-Európa fogalma. A közép-kelet-európai államok politikai rendszerei az 1920-30-as években. A kelet-európai régió gazdasági-társadalmi problémái a két világháború között. A nacionalista kisállamok konfliktusai a náci Németország erőterében.
3. A sztálini rendszer kialakulásának okai és jellemzői, a rendszer kiépülésének legfontosabb állomásai
4. A kelet-európai államok a II. világháborúban. A holokauszt.
5. Az államszocialista rendszer létrejötte és fejlődési sajátosságai Kelet-Európa alrégióiban: gazdaság, társadalom, politikai rendszer
6. A szovjet és kelet-európai államszocialista kultúra főbb jellemzői (film, irodalom, képzőművészet) egy választott ország (vagy országok) példája alapján.
7. A rendszerváltás Kelet-Európában. Az államszocializmus összeomlásának politikai, gazdasági és társadalmi okai. Szemléltesse a folyamatot egy vagy több tetszőlegesen választott kelet-európai ország példáján!
8. A magyar-román viszony alapvető jellemzői a XX. században.
9. Az orosz autokrácia rendszerének kialakulása és fejlődése Oroszországban a 15-17. században.
10. Nagy Péter reformjai: állam, társadalom, kultúra.
11. Oroszország fejlődésének fő tendenciái a 19. században: jobbágyfelszabadítás, társadalom, felszabadító mozgalom.
12. A hosszú 19. század folyamán létrejött balkáni nemzetállamok politikai és társadalmi sajátosságai, belső fejlődési struktúrái és nemzetközi környezete.
13. Az Oszmán Birodalom hanyatlása, ill. a 19. század elején létrejött nagyhatalmi struktúra és az ún. "keleti kérdés". Mely tényezők képezték a keleti kérdés legfőbb tartalmát és a nagyhatalmak miképpen viszonyultak ehhez?
14. A lengyel társadalmi és nemzetfejlődés sajátos vonásai a 17-19. században
15. Lengyelország három felosztása és nemzeti függetlenség problematikája a 19. században.
16. Csehszlovákia létrejöttének és felbomlásának okai.

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

Aly, Götz – Gerlach, Christian: *Az utolsó fejezet: reálpolitika, ideológia és a magyar zsidók legyilkolása, 1944/1945.* Budapest, Noran, 2005.

A sztálinizmus hétköznapjai. Tanulmányok és dokumentumok a sztálinizmus történetéből. Krausz Tamás (szerk.) Budapest: Tankönyvkiadó, 2003.

Bartha Eszter: *A munkások útja a szocializmusból a kapitalizmusba Kelet-Európában.* Budapest, L'Harmattan Kiadó-ELTE BTK Kelet-Európa Története Tanszék (Kelet-Európai Monográfiák, 1), 2009.

1968. Kelet-Európa és a világ. Bartha Eszter- Krausz Tamás (szerk.) Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2008.

Berend T. Iván - Ránki György: *Gazdaság és társadalom. Tanulmányok hazánk és Kelet-Európa XIX-XX. századi történetéről.* Budapest, Magvető, 1974.

Berend T. Iván: *Terelőúton: Közép – és Kelet- Európa 1944 – 1990*. Budapest, Vince Kiadó, 1999.

Braham, Randolph L.: *A holokauszt. Válogatott tanulmányok*. Budapest, 2002, Láng Kiadó

Cohen, Asher: *Soá (A zsidó vézskorszak 1933-1945)*. Budapest, 1994, Cserépfalvi Könyvkiadó - Múlt és Jövő Könyvkiadó

Deutscher, Isaac: *Sztálin: Politikai életrajz*. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1990.

Font Márta - Krausz Tamás - Niederhauser Emil - Szvák Gyula: *Oroszország története*. Budapest, Pannonica, 2001.

Gerschenkron, Alexander: *A gazdasági elmaradottság történelmi távlatból*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1984.

Gulag. A szovjet táborrendszer története. Krausz Tamás (szerk.) Budapest: Pannonica, 2001.

Hajdu Tibor: *Közép-Európa forradalma. 1917-1921*. Gondolat Könyvkiadó, 2002.

Juhász József: *Volt egyszer egy Jugoszlávia*. Aula 1999.

Juhász József: *Föderalizmus és nemzeti kérdés: az etnoföderalizmus tapasztalatai Közép- és Kelet-Európában*. Budapest, Gondolat, 2010.

Kardos József - Simándi Irén (szerk.): *Európai politikai rendszerek*. Budapest, Osiris, 2004.

Kenéz Péter: *A Szovjetunió története a kezdetektől az összeomlásig*. Budapest, Akkord, 2008.

Konok Péter: „...a kommunizmus gyermekbetegsége?": *Baloldali radikalizmusok a 20. században*. Budapest, Napvilág, 2006.

Krausz Tamás: *Pártviták és történettudomány: Viták "az orosz fejlődés" sajátosságairól, különös tekintettel az 1920-as évekre*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1991.

Michman, Dan: *Holokauszt és történetírás*. Budapest, Balassi Kiadó, 2008.

Peresztrojka és tulajdonáthelyezés. Tanulmányok és dokumentumok a rendszerváltás történetéből a Szovjetunióban (1985-1991). Krausz Tamás – Sz. Bíró Zoltán (szerk.) Budapest, Magyar Ruszisztikai Intézet, 2003.

Krausz Tamás: *Antiszemitizmus - holokauszt – államszocializmus*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004.

Krausz Tamás: *A Szovjetunió története – A rövid XX. század*. Budapest, Kossuth Kiadó, 2008.

Krausz Tamás: *Lenin – Társadalomelméleti rekonstrukció*. Budapest, Napvilág, 2008.

Krausz Tamás – Mitrovits Miklós – Zahorán Csaba (szerk.): *Rendszerváltás és történelem. Tanulmányok a kelet-európai átalakulásról*. Budapest, L'Harmattan, 2010.

Mitrovits Miklós: *A remény hónapjai...A lengyel Szolidaritás és a szovjet politika (1980-1981)*. Budapest, Napvilág Kiadó, 2010.

Niederhauser Emil: *Kelet-Európa története*. História Alapítvány, 2001.

Németh István (szerk.): *Huszadik századi egyetemes történet*. Budapest, Osiris, 2005.

Ormos Mária – Krausz Tamás: *Hitler – Sztálin*. Budapest, Pannonica, 1999.

Palotás Emil: *Kelet-Európa története a 20. század első felében*. Budapest, Osiris, 2003.

Ránki György: *Mozgásterek, kényszerpályák. Válogatott tanulmányok*. Budapest, Magvető, 1983.

Ring Éva (szerk.): *Helyünk Európában. Nézetek és koncepciók a 20. századi Magyarországon*. Budapest, Magvető Kiadó, 1986.

Ripp Zoltán: *Eltékozolt esélyek?: A rendszerváltás értelme és értelmezései*. Budapest, Napvilág, 2009.

Szokolay Katalin: *Lengyelország története*. Budapest, Balassi, 2006.

I) Kulturális örökség története és gyakorlata szakirány

1. A kultúra fogalma
2. A kulturális fordulat
3. A kulturális örökség fogalmának kialakulása és alkalmazása
4. Kulturális emlékezet, *lieux de mémoire*, örökségésítés

5. A nemzeti örökség története: a francia modell
6. A történeti városi táj fogalmának intézményesülése
7. A történeti városi táj hatása európai fővárosokra (Bécs, Budapest, Párizs stb.)
8. A Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséről szóló UNESCO Egyezmény keretébe tartozó gyakorlatok, védelmük intézményrendszere, az „emberiség szellemi kulturális örökség reprezentatív listája” és a magyar nemzeti lista
9. A műemlékvédelem története és az örökség fogalmának megjelenése Magyarországon
10. Szocialista kultúra
11. Az ipari régészet és az ipari örökség fogalma, tudományos és társadalmi jelentősége
12. A családi örökség mikrotörténeti feldolgozási lehetőségei

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

- Bandarin, Francesco – Oers, Ron van: *The Historic Urban Landscape. Managing heritage in an urban century*. Oxford, Wiley – Blackwell, 2012. vii–xx (Preface), 1–36 (Urban Conservation: Short History of Modern Idea), 37–73 (Urban Conservation as International Public Policy).
 Chastel, André: Az örökség fogalma. In: Erdősi Péter – Sonkoly Gábor (szerk.): *A kulturális örökség*. (Atelier füzetek 7.) Budapest, L'Harmattan – Atelier, 2004. 97–132.
 Conrad, Christoph: A kulturális fordulat a történettudományban („Társadalom” helyett „kultúra”?) *Magyar Lettre Internationale* 2005. 58.
 Fejős Zoltán: A néprajz, antropológia – a kulturális örökség és az emlékezet kategóriái. In: György Péter – Kiss Barbara – Monok István (szerk.): *Kulturális örökség – társadalmi képzelet*. Budapest, OSZK – Akadémiai Kiadó – Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, 2005. 69–76.
 Fekete Ilona: Műemlékvédelem és örökség Magyarországon: intézménytörténet, perspektívák, vélemények. *Világosság* 2005. 6. 101–116.
 Hartog, François: Örökség és történelem: az örökség ideje. *Regio* 2004. 4. 3–25.
 Kaufman, Ned: Putting Intangible Heritage in its Place(s): Proposals for Policy and Practice. *International Journal of Intangible Heritage* 2013. 8. 19–37.
 Majtényi György: Az „új kultúrtörténet”-ről. Nyelvi fordulat – kritikai fordulat – kulturális fordulat. *Aetas* 2005. 3. 162–169.
 Márkus György: *Kultúra és modernitás*. Budapest, T-Twins – Lukács Archívum, 1992. 9–41, 67–90.
 Németh Györgyi: Ipari örökség és városkép. *Regio* 2005. 3. 27–46.
- Nora, Pierre: *Emlékezet és történelem között. Válogatott tanulmányok*. Budapest, Napvilág, 2010. 13–33 (Emlékezet és történelem között – A helyek problematikája), 298–326 (A megemlékezés kora).
- Sonkoly Gábor: A kulturális örökség fogalmának értelmezési és alkalmazási szintjei. *Regio* 2000. 4. 45–66.
- Sonkoly Gábor: Történeti városi táj – Fogalomelemzés. In: Benkő Melinda – Szabó Árpád (szerk.): *Városmegújítás: városépítészeti tanulmányok. Urban renewal: essays on urban design*. (Városépítészeti tanulmányok, 1.) Budapest, BME Urbanisztika Tanszék, 2011. 92–101.
- Szerdahelyi István (szerk.): *A kultúra fogalmáról*. Budapest, Kossuth, 1980.
- Tóth Zoltán: *Szekszárd társadalma a századfordulón. Történelmi rétegződés és társadalmi átrétegződés a polgári átalakulásban*. Budapest, A

J) Európai tér- és várostörténet szakirány:

13. Ismertesse a modern nacionalizmus kialakulására vonatkozó főbb elméleteket!
14. Európa történeti régióinak meghatározása Szűcs Jenő alapján.
15. Milyen párhuzamok és különbségek mutathatók ki Budapest és New York nagyvárosi fejlődésében, a városi kultúra tereinek alakulásában a XIX. század második felétől?
16. Milyen célokat szolgáltak és milyen kulturális valamint társadalmi jelentéseket közvetítettek a városi parádék az USA-ban a XIX. században?
17. Walter Santagata tanulmánya alapján jellemezze a kulturális negyedek, kulturális körzetek típusait egy-egy példa segítségével!
18. Miként hatott a város újraegyesítése Berlin kulturális földrajzára, a kulturális intézmények hálójára és a támogatásra?
19. Milyen társadalmi viszonyok jellemezték Budapestet 1873 és 1945 között?
20. Hogyan jellemezné Budapest fejlődését és városfejlesztését 1873 után és milyen változások mutatkoztak a 20. század első felében?
21. A városrendezés társadalomtörténete a kertvárostól az 1970-es évekig.
22. Az európai városok területi és térszerkezeti átalakulásának főbb jellemzői a 18-19. század folyamán.
23. A történeti városi táj.
24. A történeti város örökségésítése.

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

Anthony D. Smith: *A nacionalizmus*. In: Bretter Zoltán–Deák Ágnes: *A nacionalizmus*. Pécs, 1995. 9–24.

Bender, Thomas et Carl Schorske (dir.): *Budapest and New York, Studies in Metropolitan Transformation 1870-1930*, New York, 1994. 1–29.

Benevolo, Leonardo: *A város Európa történetében*. Budapest, 1994. 137–203

Erdősi Péter - Sonkoly Gábor: *A kulturális örökség*

Faragó Tamás: Lakások és háztartások Budapesten, 1850-1944. 1-2. *Statisztikai Szemle*, (70) 1992/2–3. 138–147, 256–269.

Grésillon, Boris 1999: Berlin, Cultural Metropolis: Changes in the Cultural Geography of Berlin Since Reunification. *Ecumene* 6. 284–294.

Hohenberg, Paul M.– Hollen Lees: *The making of urban Europe*. 1000–1994. Cambridge, 1995. 137–214.

Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek (szöveggyűjtemény)*. Budapest, 2004. (különösen: 7–109; 134 – 149; 204–229.)

Megyesi Tamás: *A városrendezés útjai és tévútjai*

Peter Hall: *Cities of tomorrow*

Ránki György: A budapesti polgárság. *Tér és Társadalom*, (4.) 1990/3-4. 57–65.

Román András: *487 bekezdés és 617 kép a műemlékvédelemről*

Ryan, Mary: The American Parade: Representations of the Nineteenth-Century Social Order. In: *The New Cultural History*. Berkeley, Los Angeles, London, 131–153.

Santagata, Walter 2002: Cultural Districts, Property Rights and Sustainable Economic Growth. *International Journal of Urban and Regional Research*. XXVI. 1. 9–13.

Schorske, Carl, E: A Ringstrasse, bírálói és a modern város születése. In: Uő: *Bécsi századvég. Politika és kultúra*. Bp. 1998. 33–112.

Szűcs Jenő: Vázlat Európa három történeti régiójáról. *Történelmi Szemle*, 1981. 3–4.

K) Az európai integráció története és jelene szakirány:

1. Az európai integráció eszmetörténete a 20. század közepéig
2. Diplomáciai és katonai szövetségi rendszerek a 17-20. századi Európában
3. Gazdasági, termelési és kereskedelmi egyezmények a 17-20. századi Európában
4. Az I. világháború integráló és dezintegráló hatásai
5. Az II. világháború integráló és dezintegráló hatásai
6. Az Európai Unió (Európai Közösségek) létrejöttének és kiterjesztésének története
7. Az Európai Unió intézményeinek története, az intézményharmonizáció
8. Gazdaság, jog, kultúra az Európai Unióban. Uniós és nemzetállami keretek
9. Társadalmi és környezetpolitikai konfliktusok intézményes feloldásának története az Európai Unióban
10. Az európai megkésettség és integráció (KGST)
11. Kelet-közép-európai integráció – út az Unióba 1989 után
12. Magyarország és az európai integráció folyamata

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

- Arató Krisztina-Koller Boglárka: *Európa utazása. Integrációtörténet*. Budapest, 2009.
- Bóka Éva: *Az európai egység gondolat fejlődéstörténete*. Budapest, 2001.
- Gazdag Ferenc: *Európai integrációs intézmények*. Osiris, Budapest, 1999.
- Glatz Ferenc: *A kisebbségi kérdés Közép-Európában tegnap és ma*. Budapest, 1992.
- Glatz Ferenc: *Korunk kulturális körképéről*. In: Kultúra. Szerk. Marosi Ernő – Szabó B. István. Magyar Tudománytár. 6. köt. Budapest, 2006. 19-58.
- Glatz Ferenc (szerk.): *A Balkán és Magyarország. Váltás a külpolitikai gondolkodásban?* Budapest, 2007.
- Horváth Jenő: *Az európai integráció története napról napra*. Budapest, 2003.
- Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*. HVG Orac, Budapest, 2007.
- Kaposi Zoltán: *A 20. század gazdaságtörténete*. Budapest-Pécs, 2003.
- Lőrincné Istvánffy Hajna et al.: *Európai gazdasági integráció*. Veszprém, 2004.
- Németh István: *Európa-tervek*. Budapest, 2001.
- Attila Pók- Jörn Rüsen-Juta Scherrer (szerk.): *European History. Challenge for a Common Future*, Hamburg. 2002
- Romsics Ignác (szerk.): *Integrációs törekvések Közép- és Kelet-Európában a 19. és 20. században*. Budapest, 1997.

L) A visegrádi együttműködés országainak és társadalmainak kapcsolattörténete szakirány:

1. Röviden vázolja fel a visegrádi országok politikai, demográfiai, társadalmi és gazdasági helyzetét 1914-et megelőzően, majd mutassa be, hogy milyen szerepet játszottak az első világháborúban!
2. Foglalja össze a versailles-i békerendszer hatását a visegrádi országokra, mutassa be az első világháború utáni területi, demográfiai, gazdasági és politikai változásokat, jellemezze az újonnan alakult nemzetállamokat!
3. Beszéljen a visegrádi országok politikai berendezkedéséről, pártrendszeréről, alkotmányairól a két világháború közötti időszakban, mutassa be a választójogi rendszereket, ismertesse az egyes választások eredményeit! Mutassa be a visegrádi országok két világháború közötti nevezetes politikusait: miniszterelnököket, pártvezetőket, ellenzéki és emigráns politikusokat!
4. Foglalja össze az 1920-as évek gazdasági válságának okait és hatását, valamint a nagy gazdasági világválság szerepét az egyes visegrádi országokban, elemezze annak bel- és

- külpolitikai következményeit!
5. Ismertesse a kisebbségek helyzetét a két világháború között, majd 1945 után a visegrádi országokban, beszéljen a rájuk vonatkozó nemzetközi egyezmények betartásáról, a kisebbségi politikai pártokról, vezetőikről, az általuk megjelentetett napilapokról, folyóiratokról!
 6. Mutassa be az antiszemitizmus előzményeit, majd a két világháború közötti felerősödésének egyes állomásait, elemezze az egyes országokban a zsidó lakosokkal szemben alkalmazott korlátozó intézkedéseket! Beszéljen a zsidóüldözés különböző formáiról, az Endlösung alkalmazásáról és az áldozatok számáról az egyes visegrádi országokban! Ismertesse az antiszemitizmus továbbélését az egyes visegrádi országokban 1945 után!
 7. Röviden foglalja össze az 1945 utáni határváltozásokat, a párizsi békeszerződés rendelkezéseit, az 1945-1948 közötti politikai berendezkedés sajátosságait, majd a baloldali átmenet történetét az egyes visegrádi országokban!
 8. Vázolja fel a szovjet mintájú politikai berendezkedés sajátosságait 1948-1989 között, mutassa be a visegrádi országok vezető politikusait, a személyi kultusz legismertebb koncepciós pereit, azok áldozatait az adott időszakban! Ismertesse a totalitárius rendszer elleni megmozdulásokat 1989 előtt!
 9. Foglalja össze a rendszerváltás nemzetközi előzményeit, az egyes országok ellenzékének egymással fenntartott kapcsolatát, az átmenet és a rendszerváltás történetét! Beszéljen az átmenetben aktív szerepet játszó pártokról, vezetőikről!
 10. Vázolja a visegrádi országok együttműködését a rendszerváltás utáni időszakban, kapcsolatukat az Európai Unióval és az integrációs tárgyalások történetét!

A szakirány záróvizsgájának kötelező irodalma

- 19. századi egyetemes történet 1789-1890.* Szerk. Vadász Sándor, Korona Kiadó, Budapest, 1998.
- 20. századi egyetemes történelem 1890-1995. I-III.* (a visegrádi országokra vonatkozó részek) Szerk. Diószegi István, Harsányi Iván, Krausz Tamás, Németh István. Korona Kiadó, Budapest, 1997.
- Braham, Randolph L.: *A holokauszt. Válogatott tanulmányok.* Budapest, Láng Kiadó, 2002.
- Bibó István: *A kelet-európai kisállamok nyomorúsága.* In: Bibó István, Válogatott tanulmányok, Magvető K., Budapest, 1986. II. k.
- Berend T. Iván – Ránki György: *Európa gazdasága 1780-1914.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1987.
- Berend T. Iván: *Válságos évtizedek.* Magvető Kiadó, Budapest, 1987.
- Brunner, Georg: *Nemzetiségi kérdés és kisebbségi konfliktusok Kelet-Európában.* Ford. Emőkei István. Budapest 1995.
- Jerzy Topolski: *Lengyelország története.* Gondolat K., Budapest, 1989.
- Juhász József: *Föderalizmus és nemzeti kérdés: az etnoföderalizmus tapasztalatai Közép- és Kelet-Európában.* Budapest, Gondolat, 2010.
- Krausz Tamás – Mitrovits Miklós – Zahorán Csaba (szerk.): *Rendszerváltás és történelem. Tanulmányok a kelet-európai átalakulásról.* Budapest, L'Harmattan, 2010.
- Krausz Tamás: *Antiszemitizmus - holokauszt – államszocializmus.* Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004.
- Niederhauser Emil: *Kelet-Európa története.* História Alapítvány, 2001.
- Palotás Emil: *Kelet-Európa története a 20. század első felében.* Budapest, Osiris, 2003.
- Ring Éva (szerk.): *Helyünk Európában. Nézetek és koncepciók a 20. századi Magyarországon.* Budapest, Magvető Kiadó, 1986.
- Romsics Ignác: *Nemzet, nemzetiség és állam Kelet-, Közép- és Délkelet-Európában a 19-20. században.* Budapest, Napvilág, 1998.
- The Visegrad Group – A Central European Constellation.* International Visegrad Fund, Bratislava, 2006.

Az oklevél minősítése:

Az oklevél minősítését a diplomamunkára kapott és a szakzáróvizsgán megszerzett érdemjegyek számtani átlaga adja, egész számra kerekítve.